

15.9.2020

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi, anna.kankaanpaa@minedu.fi

Asia: Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoanne ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 15 §:n muutosehdotusluonnoksesta. Ehdotetulla muutoksella Opetushallitukselle annettaisiin valtuutus antaa tilauskoulutuksessa ja koulutusviennissä käytettäviä tutkinnon perusteita.

Viite: Lausuntopyyntönnö VN/14518/2020-OKM-51

OAJ kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ammatillista toisen asteen koulutusta koskevassa lakimuutosesityksestä.

Kantamme

- Koulutusviennin kasvattaminen edellyttää, että jatkossa voidaan poiketa välttämättömiltä osin niistä perusteista, jotka liittyvät Suomen lainsäädäntöön, kulttuuriin tai olosuhteisiin taikka vastaaviin Suomeen sidoksissa oleviin seikkoihin. Ennen lainsäädännön eteenpäin saattamista on kuitenkin syytä tarkastella, miten lainsäädännön vapauttaminen on tältä osin toteutunut korkeakouluissa.
- Pidämme tärkeänä tarkastelua siitä, miten kaikille ammatillisen koulutuksen järjestäjille taataan yhdenvertaiset mahdollisuudet lähteä mukaan tilauskoulutukseen ja koulutusviennin korkeakoulujen kaltaisesti.
- Koulutusviennin ja opetuksen suunnittelu ja sen toteutus vaatii resursseja. Tilauskoulutuksen on vahvennettava ammatillisen koulutuksen rahoitusta.
- Opetushallituksella on oltava ajantasainen tieto siitä, mitä tutkintoja viedään, kuinka paljon niitä viedään ja minne niitä viedään sekä mitkä koulutuksen järjestäjät koulutusviennin osallistuvat.
- Tutkintoon johtavaa koulutusta ei saa antaa vapaasti toteutettavaksi vaan koulutuksen järjestäjällä on oltava voimassa oleva ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa.

Koulutusviennin yksi keskeisimmistä palvelualueista on ammatillinen koulutus ja sen tuottamat tutkinnot. Ammatillisen koulutuksen kehittäminen on lukuisissa maissa ajankohtaista ja kansallisena painopisteenä. Suomen vahvuus on koko koulutusjärjestelmämme ja ammatillisessa koulutuksessa erityisesti se, että se koulutusmuotona kiinnostaa sekä nuoria että aikuisia. Ammatillinen koulutus on kyennyt vastaamaan kehitystyössään ajankuvaan.

15.9.2020

Perusteluna esitetulle lakimuutokselle on, että tilauskoulutusta ja koulutusvientiä varten tarvitaan omat, erilliset Suomessa käytettävistä valtakunnallisista perusteista eroavat tutkinnon perusteet. Siksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 15 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka mukaan Opetushallitus voisi määrätä koulutuksen järjestäjän pyynnöstä 33 §:ssä tarkoitettua tilauskoulutusta ja 35 §:ssä tarkoitettua koulutusvientiä varten tutkinnon perusteet. Jatkossa voitaisiin poiketa välttämättömiltä osin niistä perusteista, jotka liittyvät Suomen lainsäädäntöön, kulttuuriin tai olosuhteisiin taikka vastaaviin Suomeen sidoksissa oleviin seikkoihin.

Pidämme tärkeänä tarkastelua siitä, miten ammatillisen koulutuksen järjestäjille taataan yhdenvertaiset mahdollisuudet lähteä mukaan tilauskoulutukseen ja koulutusvientiin korkeakoulujen kaltaisesti. Lain muutoksen valmistelussa on käytävä huolella läpi, miten ammattikorkeakoulutuksen tai kokeilussa mukana olleiden oppilaitosten osalta nämä välttämättömät poikkeukset ovat vaikuttaneet. Juridisia esteitä tehdä koulutusvientiä tai tilauskoulutusta ei saa olla. Jatkossa koulutusvientiä ja tilauskoulutusta on voitava toteuttaa myös yhdessä ammatillisen toisen asteen ja ammattikorkeakoulun kanssa.

Opetushallituksella on oltava ajantasainen tieto siitä, mitä tutkintoja viedään, kuinka paljon niitä viedään ja minne niitä viedään sekä mitkä koulutuksen järjestäjät koulutusvientiin osallistuvat. Siksi on perusteltua, että perusteet käytetään ja hyväksytetään Opetushallituksella. Tutkintojen perusteiden määräyksistä perittävän maksun on oltava koulutuksen järjestäjälle kohtuullinen.

Olemme samaa mieltä siitä, että koulutuksen järjestäjien pitää hyödyntää yhdenmukaisia ja laadunvarmennettuja tutkinnon perusteita.

Kun tutkinnon perusteita muokataan koulutusviennin tarpeita varten, on otettava huomioon se seikka, että opiskelija on tutkinnon suoritettuaan kelpoinen myös suomalaisille työmarkkinoille, vaikka opinnot tehdään kohdemaan työvoiman tarpeisiin. Työnantaja Suomessa viime kädessä päättää onko kielitaito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus riittävä työtehtävään. Koulutuksen aikana opinnoissa voisi olla kiinnitys myös suomalaisen kulttuurin tuntemukseen ja mahdollisuus opiskella suomen- tai ruotsin kieltä.

Tilauskoulutussopimuksen syntymisen perustana on usein se, että tilaaja varmistuu tutkinnon ja koulutuksen laadusta ja että koulutus on Suomen tutkinto- ja koulutusjärjestelmän mukaista.

Pidämme tärkeänä, että ministeriö ja jatkossa myös Opetushallitus varmistaa, että kyseisellä koulutuksen järjestäjällä on voimassa oleva ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa. Sama laadun varmennus on oltava käytössä kaikilla tilauskoulutusta ja koulutusvientiä tekeville koulutusmuodoilla, joten työjaon pitää olla selkeä OPH:n ja OKM:n välillä. Prosessin pitää olla myös koulutuksen järjestäjälle läpinäkyvä ja kirkas.

15.9.2020

Tutkintoon johtavaa koulutusta ei saa antaa vapaasti toteutettavaksi. Tutkintoon johtava koulutuksen laatu on varmistettu, kun tutkinnon perusteet on laadittu OPH:n toimesta ja toteuttajana on kelpoisuusehdot täyttävä opettaja.

Suomalaisen koulutuksen maineelle on merkityksellistä, miten opiskelijat valitaan suorittamaan tutkintoa tilauskoulutuksena. Opiskelijoilta on edellytettävä riittäviä perusvalmiuksia kyseisen tutkintotason suorittamiseen.

Muistutamme, että koulutusviennin ja opetuksen suunnittelu ja sen toteutus vaatii mittavasti resursseja. Oppimisympäristöt ja opetusmenetelmät pitää toteuttaa kohderyhmien mukaan jokaiseen tilanteeseen räätälöidysti. Opetusryhmien on oltava selkeästi pienempiä kuin kansallisesti toteutettavissa koulutuksissa.

Lopuksi

Kysymyksiä herättää se millä rahoituksella tilauskoulutuksina tehtävien tutkintojen perusteita muutostöitä tehdään, esimerkiksi perusteiden hyväksyntä OPH:ssa tai tarvittava käännoistyö. Tilauskoulutuksen on tuotava suomalaiseen koulutusjärjestelmään lisärahoitusta ja vahvennettava kaikin puolin ammatillisen koulutuksen antamaa perus- tai jatkokoulutusta.

Suomalaisen koulutusviennin on oltava eettistä, laadukasta ja hallittua.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Heljä Misukka
koulutusjohtaja

Hannele Louhelainen
erityisasiantuntija